

Yüzeyel mantar hastalıklarında yaşam kalitesi

Mehmet Yıldırım, Vahide Baysal Akkaya, Hümeysra Öztürk Tenekeci

Süleyman Demirel Üniversitesi, Tıp Fakültesi Dermatoloji AD, Isparta

Özet

Amaç: Yüzeyel mantar hastalıklarında yaşam kalitesini değerlendirmek. **Gereç ve Yöntem:** Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Dermatoloji Polikliniği'ne başvuran ve nativ preparatla yüzeyel mantar hastalığı tespit edilen 120 hasta çalışmaya alındı. Hastalara 10 sorudan oluşan Dermatolojik Yaşam Kalite İndeksi (DYKİ) anketi uygulandı. **Bulgular:** Tinea pedis ve tinea inguinalis olanların tinea versikoloru olanlara, eğitim düzeyi yüksek olanların düşük olanlara ve hastalığı uzun süreden beri var olanların daha kısa süreli olanlara oranla yaşam kalitelerinin belirgin olarak bozulduğu saptanmıştır ($p<0,05$). **Sonuç:** Sonuç olarak yüzeyel mantar hastalıkları fiziksel ve psikolojik rahatsızlık yaratarak hastaların yaşam kalitelerini olumsuz olarak etkilemektedir.

Anahtar kelimeler: yaşam kalitesi, tinea pedis, tinea inguinalis, tinea versikolor

Abstract

Quality of life in patients with superficial mycosis

Objective: The evaluating of life quality in patients with superficial mycosis. **Material and Methods:** One hundred twenty patients who were applied to Dermatology department of Süleyman Demirel University Faculty of Medicine, and were diagnosed as superficial mycosis with potassium hydroxide preparation, were taken to the study. Dermatology Life Quality Index questionnaire was asked to all patients. **Results:** It is established that life quality of patients with tinea pedis and tinea inguinalis compared to tinea versicolor, with high education levels compared to low education levels, and with long duration of disease compared to short one were statistically significant effected negatively ($p<0,05$). **Conclusion:** In conclusion, superficial mycosis effects life quality of patients negatively by creating physical and psychological discomfort.

Keywords: life quality, tinea pedis, tinea inguinalis, tinea versicolor

Giriş

Deri hastalıklarının birçoğu yaşamı tehdit etmediği, fonksiyonel bir bozukluğa yol açmadığı halde kişinin yaşam kalitesini büyük ölçüde etkilemektedir (1-6). Derideki lezyonlar özellikle yüz, eller gibi görünür bölgelerde olan kişilerde utanma, düşük benlik saygısı, özgüven kaybı, sosyal çekingenlik yaratarak hastaların diğer insanlarla olan ilişkilerini ve yaşam kalitelerini olumsuz olarak etkilemektedir (7). Dermatolojide yaşam kalitesini ölçmek için Dermatolojik Yaşam Kalite İndeksi (DYKİ) geliştirilmiştir. Finlay ve arkadaşları tarafından geliştirilen bu test, basit, objektif, güvenli olup, tüm dermatolojik hastalıklarda kullanılabilir bir yöntemdir. DYKİ, hastanın hastalığına bakış açısının ve hastalığın yarattığı anksiyetenin ortaya çıkarılmasında faydalıdır (8).

Yüzeyel mantar hastalıkları sık görülen deri hastalıklarındandır. Normal popülasyonda görülme prevalansı 88/1000'dir. Ülkemizde yapılan çalışmalarda da yüzeyel mantar hastalıkları sık görülen deri hastalıkları arasında tespit edilmiştir (9,10). Kliniğimizde yapılan 10100 hastayı kapsayan bir çalışmada %17.5

ile yüzeyel mantar hastalıkları en sık görülen hastalık grubu olarak saptanmıştır (11).

Gereç ve Yöntem

Çalışmamıza Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Dermatoloji Polikliniği'ne birincil şikayeti mantar hastalığı olan veya mantar hastalığı dışında bir dermatolojik yakınma ile gelip tesadüfen saptanan ve nativ preparat ile tanısı kesinleşen onikomikoz dışında yüzeyel mantar hastalığı olan 120 hasta alındı. Hastaların tümüne 10 sorudan oluşan DYKİ anketi uygulandı. DYKİ'nde her soru için dört seçeneqli yanıtlar mevcuttur. Sorulara verilen yanıtlar 0 ile 3 arasında değişmektedir ve 0=hiç, 1=biraz, 2=çok, 3=çok fazla olarak değerlendirilmektedir. Tüm sorulara verilen yanıtlar toplanarak DYKİ hesaplanır ve bu değer her hasta için 0-30 arasında değişmektedir (7,12).

İstatistiksel değerlendirme SPSS for Windows 9.0 programındaki t-testi kullanılarak yapılmıştır.

Bulgular

Çalışmaya yaşları 17-72 (ortalama yaş $48,2\pm 26,2$) arasında değişen, 51'i kadın (%42,5) 69'u erkek (%57,5) 120 hasta alındı. Hastaların 83'ünde tinea pedis (%69,2), 22'sinde tinea inguinalis (%18,3) ve

Yazışma Adresi:

Mehmet Yıldırım
SDÜ Tıp Fakültesi Dermatoloji AD / ISPARTA
Tel: 0 246 211 25 03
E-mail: yildirim@med.sdu.edu.tr

15'inde (%12,5) tinea versikolor tespit edildi. Hastaların hastalık süresi 1 ay ile 19 yıl arasında değişmekteydi. Eğitim durumuna baktığımızda hastaların 53'ü ilköğretim (%44,2), 36'sı ortaöğretim (%30) ve 31'i yükseköğretim (%25,8) görmüştü. Hastaların 32'si kırsal bölgede (%26,7), 88'i kentte (%73,3) yaşamaktaydı.

Tüm gruplarda ortalama DYKİ skoru $4,7\pm 4,0$ olarak bulundu. Hastalık gruplarındaki skorlar tinea pedis, tinea inguinalis ve tinea versikolor için sırasıyla $4,9\pm 4,3$, $4,8\pm 3,4$ ve $3,5\pm 3,1$ olarak bulundu, tinea pedis ve tinea inguinalis ile tinea versikolor arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıydı ($p<0,05$). Yüksek öğrenim görenlerde ilköğrenim görenlere oranla yaşam kalitesi belirgin olarak daha fazla etkilenmişti ($p<0,05$). Yine hastalığı uzun süreden beri mevcut olanların yaşam kaliteleri daha kısa süreli hastalığı olanlara oranla daha fazla etkilenmişti ($p<0,05$). Kırsal bölgede yaşayanlarda ortalama skor $4,7\pm 3,9$ kentlerde yaşayanlarda ise $4,9\pm 4,1$ idi ve aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı değildi ($p>0,05$). Tabloda hastalık grupları, eğitim düzeyi ve hastalık süreleri açısından ortalama skorlar ve istatistiksel sonuçlar verilmiştir.

Tartışma

Dermatolojik hastalıklarda yaşam kalitesinin ölçülmesi, öncelikle hastalıkların kişinin psikolojik ve sosyal yaşantısına etkilerinin saptanması, hastaların hastalığı nasıl algıladıklarının anlaşılması ve tedavinin hastanın psiko-sosyal durumu üzerinde yaptığı değişikliklerin belirlenmesi amacıyla uygulanmaktadır (7). Bunun için dermatolojik hastalıklar içinde en sık kullanılan ve en pratik olanı yaşam kalitesi ölçeği DYKİ dir.

Yüzeysel mantar hastalıkları sık görülen dermatolojik hastalıklar arasında olmasına rağmen yaşam kalitesine etkileri hakkında çok az sayıda çalışma mevcuttur ve bu çalışmalar onikomikozlu hastalarda yapılmıştır (13-16). Onikomikozlar, neden oldukları ağrı, hassasiyet, yürüme ve ayakta durmakta zorluk, küçük objeler tutamama gibi fiziksel rahatsızlıkların yanı sıra kötü görünüşleri ile hasta ve çevresini psikolojik olarak da etkilemekte, yaşam kalitelerini düşürmektedir. Onikomikozun yaşam kalitesi üzerine etkilerini araştıran ilk çalışma 1993 yılında Lubeck tarafından yapılmıştır. Bu çalışmada hastaların %20-30'u tırnakları nedeniyle utandığını, sosyal ve mesle-

ki ilişkilerde zorluk çektiğini belirtmiştir (17).

Literatürde onikomikoz dışındaki yüzeysel mantar hastalıklarının yaşam kalitesi üzerine etkileri konusunda bir çalışmaya rastlayamadık. Bizim çalışmamızda hastaların sadece %13'ü hastalıklarının yaşam kalitesini etkilemediğini bildirirken, %87'si az veya çok, hastalıklarından etkilendiklerini belirttiler. İlginç olan, hastaların %32'sinin yüzeysel mantar hastalığı dışındaki değişik dermatolojik problemler nedeniyle polikliniğimize başvuran ve dermatolojik muayeneleri esnasında mantar hastalığı tespit edilmesidir.

Hastaların %77'si kaşıntıdan, %41'i tedavi uygulamalarından, %36'sı hastalığının giyimini etkilemesinden şikayetçi idi. Hastaların %40'ı hastalığından dolayı utanç duyuyordu. Hastaların sadece %7'si hastalığının cinsel yaşantısını etkilediğini bildirirken, %13'ü meslek yaşantısının etkilendiğini söyledi.

Çalışmamızda tüm gruplardaki ortalama skor 4.7 olarak bulundu. Maksimum skorun 30 olduğunu düşünürsek, 4.7 oldukça düşük olarak değerlendirilebilir. Ortalama skorun düşük olarak saptanmasında tinea manum, tinea faciale, tinea capitis gibi görünen yerlerde yerleşen ve bu nedenle kişilerin yaşam kalitelerini daha fazla etkileyebilecek yüzeysel mantar enfeksiyonlu olguların sayılarının az olması rol oynayabilir.

Çalışmamızda tinea pedis ve tinea inguinalisli olguların ortalama skorları tinea versikolorlu olgulardan daha yüksek bulundu. Bu durum tinea pedis ve inguinalisin genellikle daha kronik bir seyir göstermesine bağlanabilir.

Çalışmamızda hastalık süresi ve eğitim düzeyi arttıkça yaşam kalitesinin etkilenme oranının arttığı dikkat çekmiştir. Hastalık süresinin uzaması kişinin tedaviye uyumunu ve günlük aktivitelerinin kısıtlanması nedeniyle yaşam kalitesini olumsuz yönde etkileyebilir. Ayrıca öğrenim düzeyi yüksek olanlarda sosyal beklentilerin yükselmesi ve hayat standardının yüksek olması nedeniyle yaşam kalitelerinin eğitim düzeyi düşük olanlara oranla daha fazla etkilenmesi beklenebilir.

Kentlerde ve kırsal alanlarda yaşayanlar arasında ortalama yaşam kalitesi skoru istatistiksel olarak birbirinden farklı değildi.

Sonuç olarak yüzeysel mantar hastalıkları fiziksel ve psikolojik rahatsızlık yaratarak, para, zaman kaybına ve diğer sağlık sorunlarına yol açarak, kullanılan

Tablo : Tanı, eğitim durumu ve hastalık sürelerine göre ortalama skor

	Tanı			Eğitim Durumu			Hastalık Süresi		
	T.P	T.İ	T.V	İlk	Orta	Yüksek	0-6 ay	6-12 ay	12 ay ↑
Ort. skor	$4,9\pm 4,3^{\S}$	$4,8\pm 3,4$	$3,5\pm 3,1^{\S}$	$4,6\pm 4,1^*$	$4,7\pm 4,3$	$4,9\pm 3,6^*$	$4,0\pm 3,7^*$	$4,6\pm 3,7$	$5,2\pm 4,4^*$

TP: tinea pedis, Tİ: tinea inguinalis, TV: tinea versikolor, § + * $p<0,05$

ilaçlara bağlı yan etkiler ve ilaç etkileşimleri ile hastaların yaşam kalitelerini olumsuz olarak etkilemektedir. Bu nedenle yüzeysel mantar hastalıkları sadece basit bir enfeksiyon hastalığı olarak görülmemeli, kişinin yaşam kalitesini bozduğu göz önüne alınarak tanı ve tedavide gereken özen gösterilmelidir.

Kaynaklar

1. Skoet R, Zachariae R, Agner T. Contact dermatitis and quality of life: a structured review of the literature. *Br J Dermatol.* 2003;149:452-6.
2. Parsad D, Pandhi R, Dogra S, Kanwar AJ, Kumar B. Dermatology Life Quality Index score in vitiligo and its impact on the treatment outcome. *Br J Dermatol.* 2003;148:373-4.
3. Akay A, Pekcanlar A, Bozdogan KE, Altıntaş L, Karaman A. Assessment of depression in subjects with psoriasis vulgaris and lichen planus. *J Eur Acad Dermatol Venereol.* 2002;16:347-52.
4. Williamson D, Gonzalez M, Finlay AY. The effect of hair loss on quality of life. *J Eur Acad Dermatol Venereol.* 2000;15:137-9.
5. Onsun N. Atopik dermatit ve yaşam kalitesi. *Türkderm,* 1998;32:7.
6. Güleç AI, Taşkıntuna N, Duru Ç, Saray Y, Akçalı C. Alopesi areatada psikolojik faktörlerin rolü ve hastalığın yaşam kalitesi üzerine etkisi. *Türkderm,* 2002; 36:178-181.
7. Köse O, Gür AR. Dermatolojide yaşam kalitesi ve ölçümü. *T Klin Dermatoloji,* 2000;10:270-274.
8. Finlay AY, Khan GK. Dermatology life quality index (DLQI)- a simple practical measure for routine clinical use. *Clin Exp Dermatol,* 1994;19:210-216.
9. Kökçam İ, Saral Y. Elazığ ve yöresinde deri hastalıkları. *T Klin Dermatoloji,* 1994;4:71-74.
10. Pişkin S. Yozgat'ta deri hastalıklarının durumu. *Deri Hast Frengi Arş.* 1992;26:31-33.
11. Baysal V, Yıldırım M, Alan H. Göller bölgesinde en sık görülen deri hastalıkları. *T Klin Dermatoloji.* 1997;7:19-22.
12. Başak PY. Sık görülen bazı deri hastalıklarının yaşam kalitesi üzerine etkilerinin karşılaştırılması. *T Klin Dermatoloji.* 2000;10:171-174.
13. Whittam LR, Hay RJ. The impact of onychomycosis on quality of life. *Clin Exp Dermatol,* 1997;22:87-89.
14. Elewski BE. The effect of toenail onychomycosis on patient quality of life. *Int J Dermatol,* 1997;36:754-6.
15. Millikan LE, Powell DW, Drake LA. Quality of life for patients with onychomycosis. *Int J Dermatol,* 1999;38(suppl.2):13-16.
16. Drake LA, Scher RK, Smiyh EB, Faich GA, Smith SL, Hong JJ. Effect of onychomycosis on quality of life. *J Am Acad Dermatol,* 1998;38:702-704.
17. Lubeck DP, Patrick DL, McNulty P, Fifer SK, Birnbaum J. Quality of life of persons with onychomycosis. *Qual Life Res.* 1993;2:341-8.